

Sociálně-právní ochrana dětí

Co znamená, když se řekne sociálně-právní ochrana dětí?

Sociálně-právní ochrana dítěte představuje zajištění práva dítěte na život, jeho příznivý vývoj, na rodičovskou péči a život v rodině, na identitu dítěte, svobodu myšlení, svědomí a náboženství, na vzdělání, zaměstnání, zahrnuje také ochranu dítěte před jakýmkoliv tělesným či duševním násilím, zanedbáváním, zneužíváním nebo vykořisťováním. Ochrana dítěte, která je širším pojmem než sociálně-právní ochrana, tak zahrnuje ochranu rozsáhlého souboru práv a oprávněných zájmů dítěte, a je proto upravena v různých právních odvětvích a v právních předpisech různé právní síly. Tvoří tak předmět činnosti celé řady orgánů, právnických a fyzických osob, a to v závislosti na jejich působnosti. Ochrana dítěte a zajišťování jeho práv se promítá do právních předpisů v oblasti rodinněprávní, sociální, školské, zdravotní, daňové, občanskoprávní, trestní apod., a z toho také vyplývá okruh subjektů, které ji realizují. Z této skutečnosti je zřejmé, že právní úpravu ochrany dítěte nelze zahrnout do jediného právního předpisu. Deklarace práv dítěte, přijatá VS OSN 20. listopadu 1959 a Úmluva o právech dítěte přijatá v roce 1989, deklarují rodinu jako základní jednotku společnosti a přirozené prostředí pro růst a blaho všech svých členů a zejména dětí, která musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla plnit svou úlohu. **Dítě tak ve smyslu těchto mezinárodních dokumentů potřebuje pro svou tělesnou a duševní nezralost zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením a po něm. Listina základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen "Listina"), věnuje pozornost dětem a rodině v článku 32 tak, že dává rodičovství a rodinu pod ochranu zákona a dětem a mladistvým zaručuje zvláštní ochranu. Zákony proto také respektují jeden ze základních principů fungování rodiny, a to právo a povinnost rodičů společně vychovávat a pečovat o děti, a pokud je toho třeba, požadovat pomoc. Jakékoliv zasahování do soukromí a rodinného života je možné teprve tehdy, jestliže rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu dětí o to požádají a nebo se o děti nemohou nebo nechťejí starat.**

Vedle těchto zmíněných významných dokumentů nalezneme ochranu dětí upravenou i v dalších mezinárodních smlouvách a v právních předpisech níže uvedených.

Co se rozumí sociálně-právní ochranou dětí vyjadřuje konkrétně **zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o SPO“), který vymezuje sociálně-právní ochranu dětí v § 1 jako:

- a. ochranu práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- b. ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění a
- c. působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,

přičemž zdůrazňuje, že **nedotčeny zůstávají zvláštní právní předpisy, které též upravují ochranu práv a oprávněných zájmů dítěte.**

Tato definice, v sobě zahrnuje sociálně právní ochranu v širokém slova smyslu, což je vyjádřeno slovy, že nedotčeny zůstávají zvláštní právní předpisy, které též upravují ochranu práv a oprávněných zájmů dítěte. V zákoně o SPO jsou upravena jen některá opatření směřující k ochraně dětí, další jsou obsažena v řadě právních předpisů, které se vždy věnují specifické oblasti. Těmi předpisy jsou např. zákon o rodině, občanský soudní řád, trestní zákon, trestní řád, zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ve znění pozdějších předpisů, právní předpisy o sociálním zabezpečení, zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, a další.

Z výše popsaných základních právních dokumentů lze odvodit **hlavní principy právní úpravy sociálně právní ochrany dětí**:

- Předním hlediskem poskytování sociálně-právní ochrany dětí je nejlepší zájem, prospěch a blaho dětí.
- Sociálně-právní ochrana se **poskytuje všem dětem** bez rozdílu, bez jakékoliv diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu.
- Sociálně-právní ochrana se poskytuje bezplatně.
- Sociálně-právní ochrana se poskytuje všem nezletilým dětem mladším 18 let, pokud zletilosti nenabyly dříve.
- **Stát je odpovědný za ochranu dětí** před tělesným nebo duševním násilím, za ochranu jejich zdravého vývoje z hlediska fyzického, psychického a mravního a ostatních aspektů integrity dítěte jako nositele práv daných Ústavou, Listinou a práv vyplývajících z mezinárodních závazků ČR. Stát však nenahrazuje plnění povinností a odpovědnost rodičů, ani nezasahuje do jejich postavení jako nositelů rodičovské zodpovědnosti, nejsou-li práva nebo vývoj dítěte ohroženy.
- Orgány s obecnou působností na úseku ochrany dítěte jsou soudy a orgány určené zákonem o SPO, tj. Ministerstvo práce a sociálních věcí, krajské a obecní úřady a ve vztahu k zahraničí Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně. Sociálně-právní ochranu dětí zabezpečují též kraje a obce v samostatné působnosti a fyzické a právnické osoby, pokud obdrží pověření k výkonu sociálně právní ochrany.
- Vůdčím pravidlem pro činnost orgánů sociálně právní ochrany je princip **preventivního působení** na rodinné vztahy, jsou-li zasaženy tak, že přichází v úvahu působení veřejné moci. Opatření sociálně-právní ochrany jsou hierarchicky uspořádána ve vnitřně provázaný celek umožňující volbu nástrojů podle konkrétní situace, v níž se dítě nachází, a podle intenzity ohrožení.
- Důraz je také položen na ochranu dětí před sociálně patologickými jevy (tj. prevence rizikového vývoje dětí a minimalizace důsledků působení sociálně patologických vlivů).
- Děti dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí nebo děti, které nemohou být ponechány v tomto prostředí, mají právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem v podobě některé z forem náhradní výchovy.
- Při volbě řešení je nutno brát potřebný ohled na žádoucí kontinuitu ve výchově dítěte a na jeho etnický, náboženský, kulturní a jazykový původ.

- **V případě osvojení dítěte do ciziny** je nezbytné respektovat **princip subsidiarity**, tj. považovat osvojení dítěte do ciziny za náhradní způsob péče o dítě teprve tehdy, jestliže dítě nemůže být předáno do výchovy v rodině osvojitele nebo o ně nemůže být pečováno jiným vhodným způsobem v zemi jeho původu. Pro tuto situaci jsou mezinárodními smlouvami a zákonem o SPO uceleně formulována pravidla pro kontakt s cizinou ve věcech sociálně právní ochrany dětí.
- Orgánům sociálně-právní ochrany dětí se ukládá povinnost sledovat výkon ústavní nebo ochranné výchovy, aniž by zasahovaly do řízení a provozu zařízení, kde se vykonává ústavní nebo ochranná výchova; cílem sledování je dodržování práv dětí, rozvoj duševních a fyzických schopností dětí, zda trvají důvody pro pobyt dítěte v zařízení a jak se vyvíjejí vztahy mezi rodiči a dětmi.
- Cílem sociálně-právní ochrany dětí je též **sanace rodin**.
- Na principu dobrovolnosti se mohou na výkonu sociálně právní ochrany dětí v zákonem vymezených činnostech podílet i fyzické nebo právnické osoby, které však k takovému působení musí mít pověření. Určité činnosti představující zásadní zásah do postavení dítěte nebo osob za ně odpovědných jsou však vyhrazené státním orgánům nebo orgánům veřejné správy v přenesené působnosti.

System sociálně-právní ochrany dětí v ČR

Obsah:

- [Děti, kterým se sociálně-právní ochrana poskytuje](#)
- [Kdo zajišťuje poskytování sociálně-právní ochrany dětí](#)
- [Vedení spisové dokumentace](#)
- [Mlčenlivost](#)

I. Děti, kterým se sociálně-právní ochrana poskytuje

Nejprve je nutné vymezit, co se pro potřeby sociálně právní ochrany míní pod pojmem „dítě“. Zákon o SPO definuje v souladu s Úmluvou o právech dítěte pojem dítě tak, že dítětem je **osoba nezletilá**. Podle čl. 1 Úmluvy se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Podle § 8 občanského zákoníku se pak **zletilosti nabývá dovršením osmnáctého roku věku**; před dosažením tohoto věku lze zletilosti nabýt jen **uzavřením manželství** (nejdříve od 16 let věku).

Sociálně-právní ochrana náleží bez ohledu na státní občanství všem dětem, které se nacházejí na území České republiky. Rozdíl spočívá pouze v rozsahu, v jakém se sociálně právní ochrana poskytuje.

Podle § 2 odst. 2 zákona o SPO náleží sociálně-právní ochrana dítěti, které

- má na území ČR **trvalý pobyt**,
- podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, **má povolen trvalý pobyt nebo je hlášeno k pobytu na území České republiky po dobu nejméně 90 dnů**,
- **podalo návrh na zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany** na území ČR (tzn. o udělení azylu nebo doplňkové ochrany podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o azylu“),
- je **oprávněno na území ČR trvale pobývat**, nebo
- pobývá na území ČR s rodičem, který podal žádost o udělení oprávnění pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území České republiky nebo které již pobývá na základě uděleného oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany na území České republiky podle zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o SPO v § 2 odst. 3 **ukládá povinnost poskytovat sociálně právní ochranu i dětem, které výše uvedené podmínky nesplňují**, s tím rozdílem, že sociálně právní ochrana se poskytne jen v **nezbytném rozsahu**, vymezeném přímo v § 37 zákona o SPO. Poskytnutí sociálně právní ochrany v tomto ustanovení je uloženo **obecnímu úřadu i obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností (městskému úřadu, v Praze úřadu příslušné městské části)** a spočívá v přijetí opatření k ochraně života a zdraví a zajištění uspokojování základních potřeb v nejnutnějším rozsahu včetně zdravotní péče.

Pro poskytnutí sociálně-právní ochrany je důležitá situace, v jaké se dítě nachází, kdy důvod poskytnutí spočívá v **řešení věcného problému**.

Zákon o SPO tak vymezuje z věcného hlediska okruh dětí, na které se sociálně právní ochrana vztahuje, ale pouze příkladmo (§ 6), a to zejména proto, že je mnoho situací, do kterých se děti s rodiči dostávají a které nelze taxativním způsobem v zákoně vyjádřit.

Pro poskytnutí sociálně-právní ochrany jsou typické situace, kdy

- a. rodiče dětí zemřeli, neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti,
- b. děti byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, a tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy,
- c. děti vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, žijí se prostitutí, spáchaly trestný čin nebo, děti mladší 15 let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak narušují občanské soužití,
- d. opakovaně se dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte,
- e. děti na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;
- f. děti, které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umístovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;
- g. děti, které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;
- h. děti, které jsou žadateli o azyl odloučenými od svých rodičů, popřípadě jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

Zákon o SPO tedy k poskytnutí sociálně-právní ochrany nepředpokládá jednorázovou událost či krátkodobé působení, ale naopak předpokládá, že tyto skutečnosti trvají takovou dobu, že je třeba situaci vhodným způsobem řešit. Pokud by se jednalo o jednorázovou záležitost, musela by být takové intenzity, že by mohla nepříznivě ovlivnit vývoj dítěte.

II. Kdo zajišťuje poskytování sociálně-právní ochrany dětí

Další otázkou, na kterou je třeba odpovědět, je, kdo sociálně-právní ochranu dětem poskytuje či jinak zajišťuje její výkon. K tomu je třeba říci, že ve smyslu hlavních principů jsou obecnými orgány určenými k ochraně dětí soudy a k poskytování sociálně právní ochrany pak specializované orgány. Ty určuje zákon o SPO v § 4 odst. 1 a současně dále vymezuje i jejich působnost. **Orgány sociálně-právní ochrany dětí jsou:**

- a. **obecní úřady obcí s rozšířenou působností** (městské úřady, ve statutárních městech magistráty a úřady městských obvodů, v Praze úřady pověřených městských částí),
- b. obecní úřady,
- c. krajské úřady (v Praze Magistrát hl. města Prahy),
- d. Ministerstvo práce a sociálních věcí a
- e. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.

Sociálně-právní ochranu dětí zajišťují také **obce a kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně právní ochrany pověřeny** (§ 4 odst. 2 zákona o SPO), které však **nejsou orgány sociálně-právní ochrany dětí**.

Protože především **obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obecní úřady** mají možnost bezprostředně sledovat ochranu práv dítěte a včas činit potřebná opatření se znalostí problému a místních podmínek, ukládá jim zákon nejvíce povinností v ochraně dětí a pomoci rodičům a dalším osobám, které jsou odpovědné za výchovu dětí.

Na tomto místě je také vhodné uvést i **komisi pro sociálně právní ochranu dětí** (dále také jen „komise“), která je zřizována starostou obce s rozšířenou působností jako **zvláštní orgán obce** podle § 106 zákona . 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a **podle § 38 zákona o SPO. Je určena pouze k výkonu přenesené působnosti na úseku sociálně-právní ochrany dětí.**

Úkolem komise podle zákona o SPO je například koordinovat výkon sociálně právní ochrany na území správního obvodu obce s rozšířenou působností, navrhopvat a posuzovat sociálně preventivní programy na ochranu dětí, či posuzovat jednotlivé případy provádění sociálně právní ochrany dětí a vydávat k nim stanoviska.

Účast členů komise a přizvaných osob na jednání komise se považuje za jiný úkon v obecném zájmu podle § 203 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, a podle § 38 odst. 7 zákona o SPO jim **náleží náhrada mzdy** (platu). Členům komise a přizvaným osobám, kteří nejsou v pracovním poměru ani v poměru obdobném pracovnímu poměru, ale jsou výdělečně činní, náleží náhrada ušlého výdělku za dobu výkonu funkce člena komise v jimi prokázané výši, nejvýše však 80 Kč za hodinu nebo 680 Kč za jeden den. Členům komise i přizvaným osobám náleží též náhrada jízdních výdajů v prokázané výši. Uvedené náhrady proplácí obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Do působnosti **krajských úřadů** vedle kontrolní a metodické činnosti patří téměř celý **proces zprostředkování náhradní rodinné péče, rozhodování o udělení pověření k výkonu sociálně právní ochrany dětí fyzickými a právníckými osobami** a rozhodování o státním příspěvku pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Ve vztahu k obecním úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností plní krajské úřady funkci **nadřízeného kontrolního orgánu** a funkci **odvolacího orgánu** příslušného pro přezkum rozhodnutí vydaných obecními úřady a obecními úřady obcí s rozšířenou působností ve správním řízení.

Dalším orgánem je **Ministerstvo práce a sociálních věcí** (dále jen „ministerstvo“), do jehož působnosti patří obecně péče o rodinu a ohrožené děti. Ministerstvo pečuje o náležitou právní úpravu v této oblasti a v rámci zákona řídí výkon státní správy na úseku sociálně-právní ochrany dětí vydáváním právních předpisů a směrnic (§ 92 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích) Ministerstvo rovněž vykonává funkci kontrolního a odvolacího orgánu ve vztahu ke krajským úřadem, zajišťuje na druhém stupni agendu zprostředkování náhradní rodinné péče a vede celostátní evidenci fyzických a právníckých osob pověřených výkonem sociálně-právní ochrany dětí.

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně (dále jen „Úřad“) je správním úřadem s celostátní působností, jemuž přísluší **řešení otázek ochrany dětí ve vztahu k cizině**. Úřad byl zřízen zákonem o SPO a je podřízen ministerstvu (§ 3).

Zákon o SPO dává možnost, aby i **nestátní subjekty** (nadace, občanská sdružení, církve a další právnícké a fyzické osoby) **na základě pověření** vydaného krajským úřadem nebo Magistrátem hl.m. Prahy **plnily určité úkoly v sociálně-právní ochraně dětí**, přičemž tyto činnosti zákon o SPO přímo vymezuje v § 48. V případě, že právnícká nebo fyzická osoba žádá jen o pověření k provozování letního rekreačně výchovného tábora, uděluje toto pověření výše uvedená komise pro sociálně-právní ochranu dětí obecního úřadu obce s rozšířenou působností. **Pověřené osoby nejsou orgány sociálně-právní ochrany.**

III. Vedení spisové dokumentace

Zákon o SPO (§ 54 a 55) ukládá obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností **vést evidenci a spisovou dokumentaci dětí, kterým se poskytuje sociálně-právní ochrana, a dětí, kterým byl ustanoven opatrovníkem nebo poručníkem**. Spisová dokumentace obsahuje zejména osobní údaje dětí, jejich rodičů, údaje o výchovných poměrech těchto dětí, záznamy o výsledcích šetření v rodině, záznamy o jednání s rodiči nebo jinými osobami, kopie podání soudům a jiným státním orgánům, písemná vyhotovení rozhodnutí soudů, orgánů činných v trestním řízení a správních orgánů. Prováděcím předpisem, který stanoví rozsah evidence dětí a obsah spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně právní ochrany a obsah spisové dokumentace o žadatelích o osvojení a o svěřeni do pěstounské péče. e Instrukce MPSV č. j. 21-12242/2000 ze dne 15. 3. 2000 (změněna směrnicí MPSV č.j. 21-42246/2002 ze dne 29. 10. 2002). Úplné znění této Instrukce bylo vyhlášeno ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí (částka 6 ze dne 28. listopadu 2002). Spisovou dokumentaci mohou tvořit i záznamy na technických nosičích dat. Kromě spisové dokumentace vede obecní úřad obce s rozšířenou působností i **další písemnosti tvořící podklad pro zpracování spisové dokumentace, kam patří např. upozornění fyzických osob na ohrožení dítěte podle § 7 odst. 2 zákona o SPO**. Tyto písemnosti se nevydávají žádnému orgánu, fyzické nebo

právnícké osobě. Lze je předložit jen soudu a státnímu zastupitelství v případě, že se údaje v nich obsažené týkají trestního stíhání.

Údaje obsažené ve spisové dokumentaci týkající se dítěte je obecní úřad obce s rozšířenou působností oprávněn využít pouze v zájmu dítěte.

Nahlízet do spisové dokumentace vedené o dítěti, nejde-li o část týkající se správního řízení, je oprávněn na základě písemné žádosti pouze rodič dítěte, kterému náleží rodičovská zodpovědnost, nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte nebo jejich zástupce na základně písemně udělené plné moci. Na plné moci udělené zástupci rodiče nemusí být úředně ověřené podpisy rodičů. Úřední ověření podpisu na plné moci je účelné požadovat pouze v případě odůvodněných pochybností o pravosti plné moci (např. pokud se na obecní úřad obce s rozšířenou působností dostaví pouze samotný zástupce rodiče, o němž z předchozích jednání obecní úřad neví, že je rodičem zplnomocněn k zastupování, a současně nelze pravost plné moci operativně ověřit u rodiče telefonicky apod.). Zásadně však postačuje prostá písemná forma plné moci bez ověřených podpisů.

Nevidomé osobě bude obsah spisové dokumentace přečten a obecní úřad obce s rozšířenou působností umožní na požádání této osoby, aby do spisu nahlížel její doprovod.

Rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte nebo jejich zástupce na základně písemně udělené plné moci mají právo při nahlížení do spisové dokumentace, činit si z ní výpisy a pořizovat za úhradu kopie spisové dokumentace nebo její části; pro stanovení úhrady za pořizování kopie ze spisové dokumentace platí zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (aktuálně platí správní poplatek 15 Kč za každou stránku kopie pořizované na kopírovacím stroji). Pořizování kopií ze spisové dokumentace vedené o dítě tak představuje výjimku z pravidla, že úkony související s prováděním sociálně-právní ochrany dětí jsou osvobozeny od poplatků.

Na nahlížení do spisové dokumentace se nevztahuje zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

IV. Mlčenlivost

Zaměstnanci orgánů sociálně právní ochrany, zaměstnanci obcí s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci zařízení sociálně právní ochrany jsou povinni podle zákona o SPO zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili (§ 57). Také jsou povinni zachovávat mlčenlivost o osobě, která upozornila orgán sociálně právní ochrany na možné ohrožení dítěte podle § 7 zákona o SPO, a též o údajích o osobách, jimž bylo dítě svěřeno do péče jakožto budoucím osvojitelům, a rovněž i o místě pobytu takového dítěte. Dále jsou povinni zachovávat mlčenlivost i o místě pobytu rodiče, který se stal obětí domácího násilí v rodině s dítětem.

Mlčenlivost jsou povinni zachovávat i po skončení pracovního poměru, přičemž této povinnosti mohou být zproštěni jen tím, v jehož zájmu tuto povinnost mají, a to písemně a s uvedením rozsahu a účelu.

Povinnost mlčenlivosti platí i pro pověřené osoby a jiné fyzické osoby, které se při spolupráci s orgány sociálně právní ochrany a zařízeními sociálně právní ochrany

seznámily s údaji, o nichž jsou zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany povinni zachovávat mlčenlivost.

Přehled právních předpisů, doporučení a mezinárodních dokumentů vztahujících se k sociálně-právní ochraně dětí

1. Vnitrostátní předpisy

- [Usnesení Předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb.](#), o vyhlášení Listiny základních práv a svobod
- [Zákon č. 359/1999 Sb.](#), o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 94/1963 Sb.](#), o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 40/1964 Sb.](#), občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 99/1963 Sb.](#), občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 97/1963 Sb.](#), o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 140/1961 Sb.](#), trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – s účinností od 1. 1. 2010
- [Zákon č. 141/1961 Sb.](#), o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 218/2003 Sb.](#), o soudnictví ve věcech mládeže
- [Zákon č. 200/1990 Sb.](#), o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 325/1999 Sb.](#), o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 326/1999 Sb.](#), o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 221/2003 Sb.](#), o dočasné ochraně
- [Zákon č. 109/2002 Sb.](#), o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- [Zákon č. 110/2006 Sb.](#), o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 108/2006 Sb.](#), o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 117/1995 Sb.](#), o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 111/2006 Sb.](#), o pomoci v hmotné, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 500/2004 Sb.](#), správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 379/2005 Sb.](#), o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů
- [Zákon č. 202/1990 Sb.](#), o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 273/2008 Sb.](#), o Policii České republiky
- [Instrukce MPSV č.j. 21-12242/2000](#) ze dne 15.3. 2000, kterou se stanoví rozsah evidence dětí a obsah spisové dokumentace o dětech, vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí a obsah spisové dokumentace o žadatelích o osvojení a o svěření do pěstounské péče
- [Instrukce č.j. 142/2007-Org.](#) ze dne 5. 4. 2007, kterou se upravuje postup při výkonu soudních rozhodnutí o výchově nezletilých dětí

2. Mezinárodní smlouvy, předpisy ES a doporučení

- [Sdělení č. 104/1991 Sb.](#), o Úmluvě o právech dítěte
- [Sdělení č. 45/2003 Sb.m.s.](#), o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů
- [Sdělení č. 209/1993 Sb.](#), o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech
- [Sdělení č. 34/1998 Sb.](#), o Úmluvě o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí
- [Sdělení č. 43/2000 Sb.](#), o Úmluvě o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení
- [Sdělení č. 132/2000 Sb.m.s.](#), o Evropské úmluvě o osvojení
- [Sdělení č. 66/2000 Sb.m.s.](#), o Evropské úmluvě o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí
- [Sdělení č. 47/2001 Sb.m.s.](#), o přijetí Evropské úmluvy o právním postavení dětí narozených mimo manželství.
- [Sdělení č. 54/2001 Sb.m.s.](#), o přijetí Evropské úmluvy o výkonu práv dětí
- [Sdělení č. 141/2001 Sb.m.s.](#), o přijetí Úmluvy o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí
- [Sdělení č. 90/2002 Sb.m.s.](#), o přijetí Úmluvy o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce (Úmluva č.182)
- [Sdělení č. 91/2005 Sb.m.s.](#), o sjednání Úmluvy o styku s dětmi
- [Vyhláška č. 33/1959 Sb.](#), o Úmluvě o vymáhání výživného v cizině
- [Vyhláška č. 132/1976 Sb.](#), o Úmluvě o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti
- [Sdělení č. 209/1992 Sb.](#), o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod
- [Nařízení Rady \(ES\) č. 2201/2003](#) ze dne 27. 11. 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000
- Rezoluce Rady Evropské unie z 26.6.1997 o nedoprovázených nezletilcích, kteří jsou příslušníky třetích zemí (97/ C 221/03)
- [Doporučení RE 4\(1984\)](#) o rodičovské zodpovědnosti
- [Doporučení RE 6\(1987\)](#) o pěstounských rodinách
- [Doporučení RE 2\(1993\)](#) o medikosociálních aspektech zneužívaných dětí
- [Doporučení RE 1286 \(1996\)](#) o Evropské strategii pro děti